

«FIREMANN HANSEN»

Tby Blad,
1/6 1988

Pendlet Tønsberg – Australia

Også i forrige århundre søkte nordmenn fremmede strender — og mange hadde sitt levebrød utenfor landets grenser. En av dem var Hans Reidulf Hansen på Husvik — som virkelig ble en langfarer. Arbeidsstedet var på den annen kant av kloden, mens hjem og familie var i Norge.

GRETE HAUGEN

HAN ble født i Tønsberg i 1862 av sjømannsslekt. Som mange andre gutter den gang dro han tidlig til sjøs og fikk se mye av verden. På sin ferd kom han til Australia, hvor han gikk i land. Han hadde hørt om den nye grubebyen Broken Hill inne i landet. Den var grunnlagt i 1882 og var som en eventyrby, med verdifulle forekomster av sølv, sink og bly. Navnet har byen fått etter en nærliggende ås med en karakteristisk knekk.

Om Hans Reidulf forsøkte seg i grubene, vet vi ikke, men fra en utklippsbok han har etterlatt seg, vet vi at han var med og startet byens brannvesen. Yrket som brannmann ble hans levevei i de årene han var der, fra cirka 1884—1907, med tre avbrudd for ferieopphold i Norge.

Ved første besøk hjemme, i 1886, giftet han seg med Caroline Emilie Christoffersen fra Slagen. Hun kunne imidlertid ikke tenke seg å emigrere til Australia, så hun ble i Norge og stelte hus og barn. Sønnen Rolf Emil ble født i 1887, da var Hans Reidulf reist ut til Broken Hill igjen.

Hans Reidulf var «permanent fireman» i brannbrigaden i Broken Hill, og han var særdeles aktiv, både i tjenesten og i foreningslivet. Han ble frimurer, medlem av Odd Fellow og andre «societies», og han var med og startet den skandinaviske forening der.

«Køla-Hansen» med familie: Foran Hans Reidulf Hansen og fru Caroline Hansen. Bak fra venstre barna Esther, Hilda og Rolf Emil.

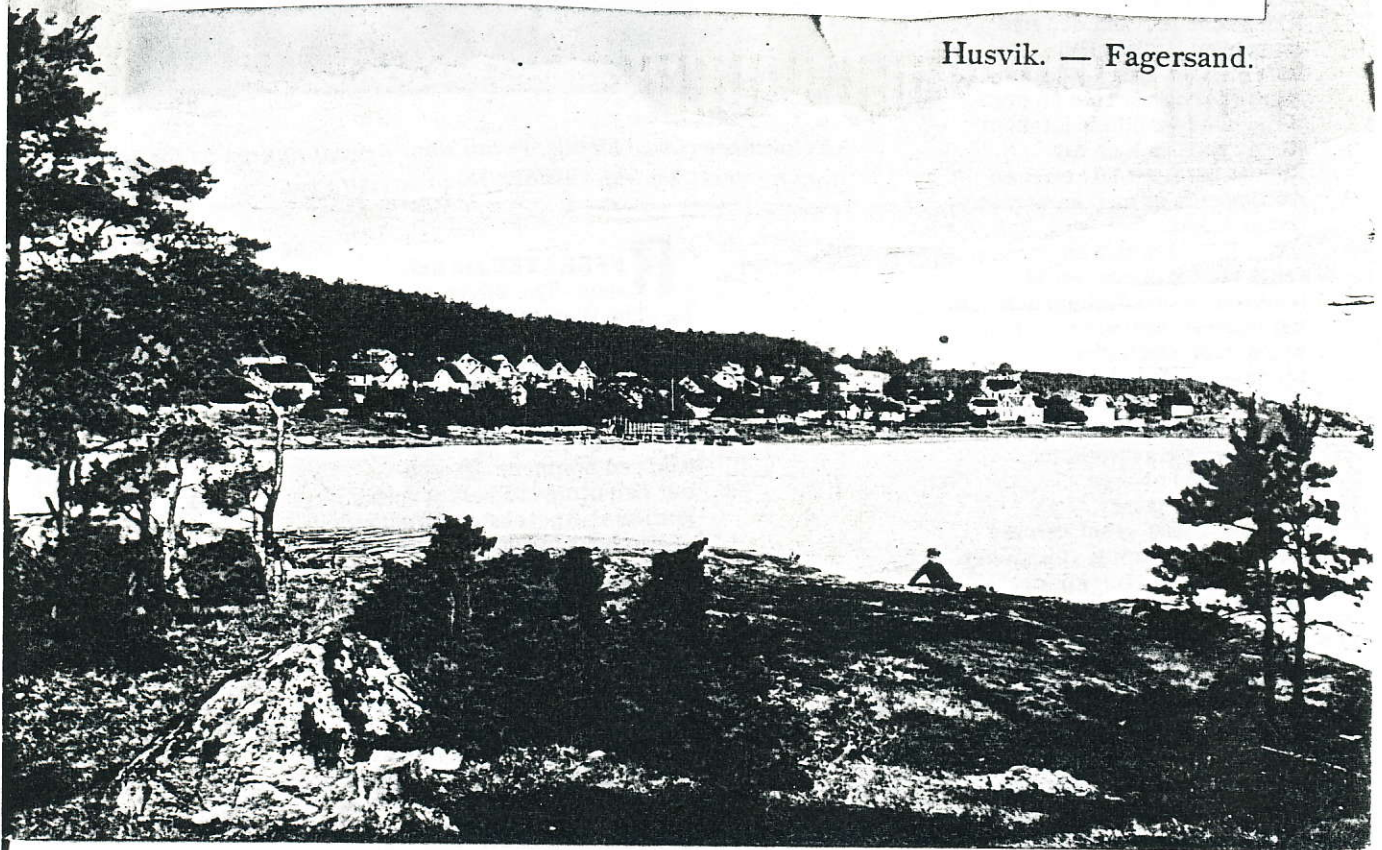
REFERATER fra avisene «The Silver Age» og «The Barrier Miner», som finnes i hans utklippsbok, viser hans meritter. Her er et utall branner skildret, og «fireman Hansen» blir stadig nevnt som modig og oppfinnsom ved brannene. Et sted blir han utropt til helt, lovprist fordi han berget et stort hotell ved at han holdt stand på et utsatt sted. Helt omgitt av flammer sto han og sprøytet vann på en gavl som var avgjørende for brannens videre utvikling. Faren for ham selv var — ifølge avisen — overhengende.

Ved de tidligste brannreferatene står det forresten at det var knapt med vann, noen ganger intet, så hva brannbrigaden da kunne gjøre, er ikke så godt å forstå. Forøvrig klages over at tilskuernes herjing og plyndring ødelegger vel så mye som flammene!

En brannstasjon for 100 år siden. Fra Hansens utklippsbok.

Husvik. — Fagersand.

Husvik ca. 1910, med Køla-Hansens brensels-lager midt på bildet. Brygge for vare-mottak utenfor. Familiens bolig og stall for hesten skimtes bak trærne litt til høyre.

I en brann ble Hans Reidulf skadet og fikk en sykdom etterpå, så legen anbefalte ferie. I januar 1892 ba han om åtte måneders permisjon for hjemreise, med mulighet for å gjeste London Brannvesen for studier. Ferien ble innvilget, han forlot Broken Hill i mai.

Et par dager før avreisen ble det holdt avskjedslag for ham, med stort oppbud av byens notabiliteter, blant annet var «Mayor» der, byens borgermester. Han holdt tale for «fireman Hansen», overrakte en pung med 44 sovereiens (gullmynt verdt 1 pund) «med tegn på aktelse». Han fikk også overrakt anbefalingsbrev for gjesting av europeiske brannkorps. Der var også taler av representanter for foreninger — Odd Fellow, United Friendship Society også videre. Et skjerv ble overrakt, det var visstnok en frimurergrad. Og stor fest var det, musikk og sang. «Brother Hansen» utbragte skåler for brigaden og for sine foreninger, og festen sluttet i de tidligere morgentimer med «Auld lang Syne».

TIL Norge kom Hans Reidulf i slutten av juni og ble noen måneder, mesteparten av tiden i Oslo, hvor han gjestet brannvesenet. Brannmesteren i Oslo var en slektning som bodde på brannstasjonen. Her holdt Hans Reidulf til og fikk der oppleve en storbrann. Han ble med i slukningsarbeidet og var høylig imponert over hvilke vannmengder de der rådde over! Dette ble omtalt i en tale ved hjemkomsten til Broken Hill.

På tilbaketuren til Australia oppholdt han seg tre uker i England, og besøkte da brannstasjonene i London, Plymouth og Bristol. Han fikk mange nyttige impulser og bestilte endel nytt utstyr til brannbrigaden i Broken Hill.

Han kom tilbake til Broken Hill sist i 1892, akkurat i tide til «brannsesongen» begynte! Ja, slik omtalte de virkelig årets første måneder i «The Silver Age». I brannreferatene sto gjerne anført hva brannårsaken var, det var ofte åpne lamper og brennende lys som kom bort i tøy, f.eks. blafrende gardiner.

Hansen hadde ansvaret for utstyret i brigaden, etterhvert ble det anskaffet endel nytt. Ny slangevogn og brannsprøyte fikk de — trukket av hester, det kom hydranter i gatene og et bedre vannverk.

Etter Hans Reidulfs besøk i Norge fikk Caroline datteren Hilda i april 1893.

I oktober 1894 ble Hansen utnevnt til superintendant i brannbrigaden i Broken Hill.

I 1899 dro han atter en tur til Norge for å besøke familien. Etter dette besøket ble datteren Esther født.

PÅ denne tid kjøpte Hansen hus i Tønsberg, på hjørnet av Stoltenbergs gate/St. Olavs gate. Her bodde Caroline og barna noen år mens mannen atter var i Australia. Men nå syntes visst Hans Reidulf at han hadde så mye å ta vare på hjemme, så tiden var kommet til å forlate Broken Hill og finne seg et

levebrød i Norge. Han vendte hjem i 1907. Da bosatte familien seg på Husvik hvor Hans Reidulf startet brenselforretning. Lagerhusene ble satt opp på stranden nedenfor Grans hus. På stranden ne-

denfor kom det opp brygge hvor skutene kunne legge til. Hansen kjørte ut brensel med en hest som het «Mick», men siden han ropte «Go ahead» til den når den skulle gå, trodde barna på Husvik at den het det. Husvik-barna og hesten var gode venner, og «Køla-Hansen» var populær. Barna fikk ofte sitte på.

Hesten følte seg visst som et familiemedlem. Når den i dagens arbeid passerte hjemmet, stoppet den av seg selv og rikket seg ikke før en av familien kom ut og ga den sukkerbiter. Og når den skjønte at arbeidskjøringen var slutt for dagen, fant den selv veien hjem.

Familien hadde fått sitt hjem ved Husvikstranden. Hesten hadde først stall i sjøboden ved lagerhuset, senere holdt den til i sidebygningen til familiens hus.

I sommerhalvåret ventet det hesten en ekstra belønning hver kveld. Den fikk gå ned på stranden for å bade! I sjøen svømte og plasket den om kapp med eierens yngste datter Esther. Hvem som koset seg mest, er ikke godt å si!

HANS REIDULF HANSEN var frimurer også i Norge. Han døde i spanskesyken i 1918, under et besøk i Oslo. Konen Caroline døde i 1949.

I familiehuset på Husvik-stranden bor nå deres oldebarn Sigurd Husum med familie.